

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ МІСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА
імені О.М. БЕКЕТОВА

Кафедра економіки підприємств, бізнес-адміністрування і регіонального розвитку

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Декан факультету ЕіП

(Соловйов О. В.)
10 2014 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ВПП 3 ФІНАНСИ ПІДПРИЄМСТВ
МІСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА

галузь знань 0305 Економіка та підприємництво
напрямок підготовки 6.030504 Економіка підприємства
факультет Економіки і підприємництва

2014 – 2015 НАВЧАЛЬНИЙ РІК

Робоча програма з дисципліни «Фінанси підприємств міського господарства» для студентів за напрямом підготовки 6.030504 «Економіка підприємства».

Розробники: Юр'єва С.Ю., к.е.н., доц. _____

Робочу програму схвалено **на засіданні випускової** кафедри економіки підприємств, бізнес-адміністрування та регіонального розвитку.

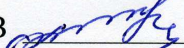
Протокол від “_29” _____ 08 _____ 2014 року № _1_

Завідувач випускової кафедри _____

(підпис)

(Димченко О. В.)
(прізвище та ініціали)

Програма відповідає формі Робочої програми навчальної дисципліни, що затверджена Наказом по ХНУМГ ім. О.М. Бекетова від 24 лютого 2014 р. № 46-01.

Методист НМВ (Солоників) “31” 10 2014 р.

© ХНУМГ ім. О.М. Бекетова, 2014
© С.Ю.Юр'єва, 2014

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів 2,5	варіативна	Рік (роки) підготовки	
		4-й	
		Семестр(и)	
		8-й	
Загальна кількість годин – 90	Галузь знань: 0305 Економіка та підприємництво Напрямок підготовки: 6.030504 Економіка підприємства	Лекції*:	
14 год.			
Модулів – 1		Практичні, семінарські*:	
		21 год.	
Змістових модулів (ЗМ) – 2		Лабораторні*:	
		-	-
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 3,2	Фахове спрямування: Економіка підприємств міського господарства Освітньо-кваліфікаційний рівень: Бакалавр	Самостійна робота*:	
		55 год.	
		Індивідуальні завдання:	
		18 год.	
		Вид контролю:	
		диф.залік	
Індивідуальне (науково-дослідне) завдання (ІЗ) - РГЗ			

Примітка:

* вказуються години відведені по дисципліні в цілому на дану навчальну роботу.

Питома вага кількості аудиторних годин в загальному обсязі дисципліни для денної форми навчання становить 39 %.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Фінанси підприємств міського господарства» є формування у студентів комплексу знань основ теорії та практичних навичок з фінансів підприємств міського господарства як необхідної складової фахової підготовки економістів.

Завданнями навчальної дисципліни є вивчення сутності й функцій фінансів підприємств міського господарства, фінансових ресурсів та джерел їх формування; пізнання особливостей фінансової діяльності та внутрішніх і зовнішніх фінансових відносин підприємств; оволодіння принципами фінансового аналізу та фінансового планування на підприємствах міського господарства; набуття навиків фінансових розрахунків.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

сутність фінансів підприємства, їх функції та значущість у ринковій економіці; господарський і фінансовий механізм; фінансові відносини, що виникають у процесі господарської діяльності підприємства та принципи їх організації; взаємовідносини підприємства з бюджетом та позабюджетними фондами; взаємовідносини підприємств із комерційними банками; організацію фінансової роботи на підприємствах міського господарства; завдання та функції фінансової служби підприємства; формування і розподіл прибутку; фінансування відтворення основних та оборотних фондів; кредитування підприємств; оцінювання фінансового стану підприємств.

вміти:

складати фінансові плани підприємства (перспективний, поточний, оперативний); виконувати розрахунки фінансових показників; аналізувати виконання фінансових показників та фінансового стану підприємства; кількісно оцінювати явища та визначати тенденції зміни показників; приймати рішення за результатами фінансового аналізу.

мати компетентності:

аналізувати інформаційні та статистичні матеріали щодо оцінки фінансового стану підприємства, використовуючи для цього сучасні методи та показники для такої оцінки; оперативно використовувати результати економічного аналізу при розробці та прийнятті фінансових рішень при формуванні доходів і витрат підприємства, формування напрямків використання капіталу та прибутку підприємства.

3. Програма навчальної дисципліни

МОДУЛЬ 1. Фінанси підприємств міського господарства

Змістовий модуль 1. Фінансова оцінка ресурсів та організація фінансів підприємств, розрахункові та податкові відносини підприємств міського господарства:

Тема 1. Основи фінансів підприємства

Фінанси підприємств у загальній системі фінансів, їх сутність. Фінансові відносини і фінансова діяльність підприємств. Організація та регулювання фінансової діяльності підприємств.

Тема 2. Організація грошових розрахунків підприємства

Грошові розрахунки в діяльності підприємств. Розрахунки за реалізовану продукцію (послуги) за допомогою готівки. Касове обслуговування. Організація безготівкових розрахунків. Принципи та вимоги організації безготівкових розрахунків. Форми безготівкових розрахунків: платіжні доручення, акредитивна, платіжними дорученнями - вимогами, чеками, векселями, розрахунки в порядку планових платежів, розрахунки через відділи факторингу та ін. Організація, переваги та недоліки кожної форми безготівкових розрахунків.

Тема 3. Грошові потоки, доходи і витрати на підприємствах міського господарства

Характеристика і склад грошових надходжень підприємства. Доходи (виручка) від реалізації продукції, робіт, послуг. Поняття виручки від реалізації продукції (послуг). Фактори, що впливають на обсяг виручки від реалізації. Витрати підприємств міського господарства. Планування виручки від реалізації продукції. Доходи від фінансово-інвестиційної та іншої діяльності. Формування валового і чистого доходу.

Тема 4. Формування і розподіл прибутку підприємств міського господарства

Прибуток як фінансовий результат господарської діяльності підприємств міського господарства. Визначення прибутку підприємства. Фактори, що впливають на обсяг прибутку. Поняття загального (балансового) прибутку та його склад. Розподіл та використання прибутку. Чистий прибуток підприємства та його використання. Фонди нагромадження та споживання. Нерозподілений прибуток, його призначення. Управління формуванням прибутку. Планування прибутку. Аналіз прибутку як необхідність для прийняття керівництвом підприємства рішень з питань фінансового планування та використання фінансових ресурсів.

Тема 5. Оподаткування підприємства

Сутність оподаткування підприємств і податкова система. Податки та їх функції. Система оподаткування підприємств. Чинний порядок оподаткування прибутку. Непрямі податки, які сплачують підприємства. Місцеві податки і збори.

Оподаткування суб'єктів малого підприємництва.

Змістовий модуль 2. Управління фінансовими ресурсами та фінансовими потоками на підприємствах міського господарства:

Тема 6. Оборотні кошти

Сутність і основи організації оборотних коштів. Особливості складу та структури основних фондів підприємств міського господарства. Нормування оборотних коштів. Норма та норматив власних оборотних коштів, їх сутність та призначення. Приріст (скорочення) нормативу власних оборотних коштів. Методи планування нормативу власних оборотних коштів. Джерела формування та поповнення оборотних коштів. Власні кошти і кредити банків. Показники й аналіз ефективності використання оборотних коштів.

Тема 7. Кредитування підприємств міського господарства

Види кредитів. Класифікація кредитів. Принципи й об'єкти кредитування. Особливості кредитування у міському господарстві. Лізингове кредитування підприємств. Державне кредитування підприємств за рахунок коштів міжнародних фінансово-кредитних інститутів.

Тема 8. Фінансове забезпечення відтворення основних засобів

Сутність основних засобів та їх відтворення. Особливості складу та структури основних фондів підприємств різних галузей міського господарства. Планування амортизаційних відрахувань. Методи і методики розрахунку амортизації.

Порядок фінансування будівництва, що виконується підрядним і господарським способами. Переваги й недоліки кожного із способів будівництва.

Тема 9. Оцінювання фінансового стану підприємств міського господарства

Оцінка фінансового стану підприємства, її необхідність і значення. Інформаційне забезпечення оцінки фінансового стану підприємств. Показники фінансового стану підприємства. Фінансовий аналіз на підприємстві. Види аналізу: попередній, фінансової сталості, ліквідності балансу, фінансових коефіцієнтів, фінансових результатів, коефіцієнтів рентабельності та ділової активності. Фінансова стратегія - генеральний план дій із забезпечення підприємства коштами. Розробка заходів щодо формування фінансової стратегії підприємства.

Тема 10. Фінансове планування на підприємствах міського господарства

Зміст, завдання і методи фінансового планування. Зміст і порядок складання фінансового плану підприємства. Види фінансових планів за терміном їх дії. Фінансові аспекти розробки розділів бізнес-плану підприємства. Фінансове планування діяльності підприємства. Баланс доходів та видатків підприємства (фінплан), його сутність та завдання. Термін дії. Склад і структура балансу доходів і видатків. Розділи та статті доходів і видатків: їх сутність, методики розрахунків. Порядок складання і затвердження фінплану підприємств. Методи перевірки правильності складання фінансового плану. Значення таблиці для перевірки "Шахматка".

Оперативне фінансове планування. Платіжний календар, касовий план, план короткотермінових кредитів. Сутність, зміст і призначення оперативних фінансових планів.

Тема 11. Фінансова санація і банкрутство підприємств

Фінансова санація підприємств, її економічний зміст і порядок проведення. Фінансова криза на підприємстві: симптоми й фактори, що її спричиняють. План санації. Сутність санаційного аудиту й етапи його проведення. Форми фінансової санації. Внутрішні джерела фінансової санації. Санація балансу. Санація з залученням коштів власників підприємства. Альтернативна санація. Економіко-правові аспекти санації. Санація шляхом реорганізації (реструктуризації). Приховане, фіктивне й зумисне банкрутство.

3. Структура навчальної дисципліни

Змістові модулі та теми	Кількість годин									
	денна форма					заочна форма				
	усього	у тому числі				усього	у тому числі			
		лек	лаб	пр	срс		лек	лаб	пр	срс
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
МОДУЛЬ 1. Фінанси підприємств міського господарства (семестр 8)										
Змістовий модуль 1. Фінансова оцінка ресурсів та організація фінансів підприємств, розрахункові та податкові відносини підприємств міського господарства										
Тема 1.	5	1	-	1	3					
Тема 2.	6	1	-	2	3					
Тема 3.	5	1	-	2	2					
Тема 4.	7	2	-	2	3					
Тема 5.	6	1	-	2	3					
Разом за ЗМ 1	29	6	-	9	14					
Змістовий модуль 2. Управління фінансовими ресурсами та фінансовими потоками на підприємствах міського господарства										
Тема 6.	7	1	-	2	4					
Тема 7.	8	2		2	4					
Тема 8.	7	1		2	4					

Тема 9.	7	1	-	2	4					
Тема 10.	8	2	-	2	4					
Тема 11.	6	1	-	2	3					
Разом за ЗМ 2	43	8	-	12	23					
Індивідуальне завдання										
Інд. завдання (ІЗ) РГЗ	18	-	-	-	18					
Усього годин	18	-	-	-	18					
Разом	90	14	-	21	55					

4. Теми семінарських занять

Навчальним планом не передбачено.

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	2	3	
1	Тема 1. Основи фінансів підприємства	1	
2	Тема 2. Організація грошових розрахунків підприємства	2	
3	Тема 3. Грошові потоки, доходи і витрати на підприємствах міського господарства	2	
4	Тема 4. Формування й розподіл прибутку підприємств міського господарства	2	
5	Тема 5. Оподаткування підприємств	2	
6	Тема 6. Оборотні кошти	2	
7	Тема 7. Кредитування підприємств міського господарства	2	
8	Тема 8. Фінансове забезпечення відтворення основних засобів	2	
9	Тема 9. Оцінювання фінансового стану підприємств міського господарства	2	
10	Тема 10. Фінансове планування на будівельних підприємствах	2	
11	Тема 11. Фінансова санація і банкрутство підприємств	2	
Усього годин		21	

6. Теми лабораторних занять

Навчальним планом не передбачено.

7. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	2	3	
1	Тема 1. Основи фінансів підприємства	3	
2	Тема 2. Організація грошових розрахунків підприємства	3	
3	Тема 3. Грошові потоки, доходи і витрати на підприємствах міського господарства	2	
4	Тема 4. Формування й розподіл прибутку підприємств міського господарства	3	
5	Тема 5. Оподаткування підприємств	3	
6	Тема 6. Оборотні кошти	4	
7	Тема 7. Кредитування підприємств міського господарства	4	
8	Тема 8. Фінансове забезпечення відтворення основних засобів	4	
9	Тема 9. Оцінювання фінансового стану підприємств міського господарства	4	
10	Тема 10. Фінансове планування на будівельних підприємствах	4	
11	Тема 11. Фінансова санація і банкрутство підприємств	3	
Разом годин		37	
Розрахунково-графічне завдання		18	
Усього годин		55	

8. Індивідуальні завдання (ІЗ)

При вивченні даної дисципліни навчальним планом передбачено виконання студентами денної форми навчання розрахунково-графічного завдання, яке виконується згідно з «Методичними вказівками до самостійного вивчення та виконання практичних і графічно-розрахункових завдань з дисципліни «Фінанси підприємства міського господарства» (для студентів 4 курсу денної форми навчання напряму підготовки 6.030504 – «Економіка підприємства») / Харк. нац. акад. міськ. госп-ва; уклад.: Юр'єва, Т.П. и Водка, Н.В. – Х.: ХНАМГ, 2010. - 60 с.

Розрахунково-графічне завдання – одне з видів індивідуального науково-дослідного завдання, яке має за мету закріплення теоретичних знань з курсу та розвиток у студентів навичок теоретичного осмислення та викладення основних моментів дисципліни, а також навчитися розраховувати основні показники функціонування та планування діяльності підприємств міського господарства.

Розрахунково-графічне завдання складається з двох частин – теоретичної та практичної. У першій частині студент обирає питання для самостійного

опрацювання (у вигляді реферату), у другій – розраховує показники економічної діяльності підприємства міського господарства.

Розрахунково-графічне завдання виконують на аркушах формату А4 і здають на перевірку не пізніше, ніж за два тижні до диференційованого заліку.

Розрахунково-графічне завдання вважається зарахованим, якщо:

- розрахунки здійснено за даними індивідуального варіанта студента та оформлено відповідно до встановлених вимог;
- результати виконання завдань є правильними, або містять несуттєві помилки, які не впливають на результативність виконання завдання в цілому;
- студент може навести докладну інформацію про здійснені розрахунки тощо.

Розрахунково-графічне завдання вважається не зарахованим, якщо при виконанні та захисті – порушено будь-який критерій оцінювання.

9. Методи навчання

Словесні, наочні, практичні, репродуктивні (пояснювально-ілюстративні), дослідницькі, аналітичні, індуктивні, дедуктивні. Розв'язок задач. Конспектування лекцій. Самостійна робота.

10. Методи контролю

Усний контроль - у вигляді індивідуального та фронтального опитування. Письмовий контроль - у вигляді самостійних письмових робіт, РГЗ, поточного тестування. Підсумковий контроль – диференційований залік, до складу якого входять теоретичні питання та практичні завдання.

11. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточна атестація та самостійна робота			Підсумковий контроль (диф.залік)	Сума
ЗМ 1	ЗМ 2	ІЗ (РГЗ)		
T1-T5	T6-T11			
30	25	15	30%	100%
70%				

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою		Оцінка за шкалоюЄКТС
	для екзамену, курсового проекту (роботи), практики, диф. заліку	для заліку	
90-100	відмінно	зараховано	A
82-89	добре		B
74-81			C
64-73	задовільно		D
60-63			E
35-59	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання	Fx
0-34	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	F

12. Методичне забезпечення

1. Тестові завдання та тематика рефератів.
2. Комплекти тестових завдань до змістовних модулів.
3. Комплект завдань до диференційного заліку.
4. Фінанси підприємств міського господарства: навч. посіб. / Юр'єва, Т.П. Харк. нац. акад. міськ. госп-ва. – Харків: ХНАМГ, 2011. – 343 с.
5. Методичні вказівки до самостійного вивчення та виконання практичних і графічно-розрахункових завдань з дисципліни «Фінанси підприємства міського господарства» (для студентів 4 курсу денної форми навчання напряму підготовки 6.030504 – «Економіка підприємства») / Харк. нац. акад. міськ. госп-ва; уклад.: Юр'єва, Т.П. и Водка, Н.В. – Х.: ХНАМГ, 2010. - 60 с.

13. Рекомендована література

Базова

1. Білик. М.Д. та ін. Фінанси підприємств: Навч. посіб. К.: Центр «Методика-інформ», 2003. – 201 с.
2. Колчина Л.В. Финансы предприятия /Учебник для Вузов/ - М., 2000. – 413 с.
3. Фінанси підприємств: Підручник / Керівник авт. кол. і наук. ред., проф. А.М. Поддєрьогін. – 4-те вид., перероб. та доп. – К.: КНЕУ, 2002. – 571 с.
4. Юр'єва Т.П. Фінанси підприємств міського господарства. Навч. посібник. – Харків: ХНАМГ, 2003. – 336 с.

5. Юр'єва Т.П., Ачкасов І.А., Груба Г.І., Юр'єва С.Ю. Фінанси підприємств житлово-комунального господарства. Навч. посібник. – Харків: ХНАМГ, 2007. – 200 с.

Допоміжна

1. Аранчій В.А. Фінанси підприємств: Навч. посіб. – К.: Професіонал, 2004. – 265 с.
2. Ван Хорн Дж.К. Основи управління фінансами. / Пер. с англ. – М.: Финансы и статистика, 1996. – 789 с.
4. Ізмайлова К.В. Фінансовий аналіз: Навч. посібник. – К.: МАУП, 2001.-148 с.
4. Ковалев В. В. Финансовый анализ: Управление капиталом. Выбор инвестиций. Анализ отчетности. – 2-е изд., перераб. и доп. – М.: Финансы и статистика, 2000. – 512 с.
5. Крамаренко Г. О. Фінансовий аналіз і планування. – К.: ЦУЛ, 2003. – 224 с.
6. Романенко О. Р. Фінанси: Підручник. – К.: ЦНЛ, 2004. – 307 с.
7. Слав'юк В. П. Фінанси підприємств: Навч. посіб. – К.: ЦУЛ 2003. – 460 с.
8. Яцків М.І. Теорія економічного аналізу. – Львів: Світ, 1993. – 216 с.

14. Інформаційні ресурси

1. Цифровий репозиторій ХНУМГ [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://eprints.kname.edu.ua>

Аркуш актуалізації

Робоча програма навчальної дисципліни «Фінанси підприємств міського господарства» за напрямом 6.030504 Економіка підприємства **на 2014/15 навч. рік** переглянута та затверджена "Без змін"

Завідувач кафедри _____
(на якій розроблена робоча програма)

_____ (Димченко О. В.)
(підпис) (прізвище та ініціали)

“ _____ ” _____ 201 _ року

Зав. випускової кафедри _____
(за належністю напрямку / спеціальності)

_____ (Димченко О. В.)
(підпис) (прізвище та ініціали)

“ _____ ” _____ 201 _ року

Декан факультету _____
(за належністю напрямку / спеціальності)

М.П.

_____ (Соловйов О. В.)
(підпис) (прізвище та ініціали)

“ _____ ” _____ 201 _ року

на 201.../1... навч. рік переглянута та затверджена "Без змін"

Завідувач кафедри _____
(на якій розроблена робоча програма)

_____ (_____)
(підпис) (прізвище та ініціали)

“ _____ ” _____ 201 _ року

Зав. випускової кафедри _____
(за належністю напрямку / спеціальності)

_____ (_____)
(підпис) (прізвище та ініціали)

“ _____ ” _____ 201 _ року

Декан факультету _____
(за належністю напрямку / спеціальності)

М.П.

_____ (_____)
(підпис) (прізвище та ініціали)

“ _____ ” _____ 201 _ року

на 201.../1... навч. рік переглянута та затверджена "Без змін"

Завідувач кафедри _____
(на якій розроблена робоча програма)

_____ (_____)
(підпис) (прізвище та ініціали)

“ _____ ” _____ 201 _ року

Зав. випускової кафедри _____
(за належністю напрямку / спеціальності)

_____ (_____)
(підпис) (прізвище та ініціали)

“ _____ ” _____ 201 _ року

Декан факультету _____
(за належністю напрямку / спеціальності)

М.П.

_____ (_____)
(підпис) (прізвище та ініціали)

“ _____ ” _____ 201 _ року